

891.995

U-13

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Ալեքանդր Աբելեան

Գ Ա Ր Ր Ե Ջ Ո Ւ Կ

ՀԻՆ ԴԱՐՆԵՐԻ ԼԵՅՆՆԵՐԱ

Փ Ե Ն Ր Ի Ս

1 գործ. 2 պատկերով

(Փոքրերի համար ներկայացնելու):

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան «ՀԵՐՄԷՍ» Գրաֆսկայեա փող. 6.

1912

331.995
4-13

891.99 v.
4-13

ՄԵՆԿԱԿԱՆ ԹԵՏՐՈՆ

Ալեքսանդր Աբելեան

Գ Ա Ր Ր Ե Ջ Ո Ւ Կ

ՀԻՆ ԴԱՐԵՐԻ ԼԵՔԵՆԴԱ

ᐃ ᐅ ᐆ ᐇ ᐈ ᐉ

1 գործ. 2 պատկերով

(Փոքրերի համար ներկայացնելու):

የተፈጸመ

Տպարան «ՀԵՐՄԷՍ» Գրաֆակայեա փող, 6.

1912

ԳՐԹՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

ԹԱԳԱՒՈՐ

ԹԱԳՈՒՀԻ

ԱՐԱՄԻԿ նոյն Գարրեզուկ, նրանց որդին

ՄԱՆԷ, նրանց դուստրը

ԶՕՐԱԿԱՆ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

ԿՐՕՆԱՒՈՐ

ԱՒԱԶԱԿ

Պալատականներ, թիկնապահներ, երաժիշտներ, գուսաններ, պարողներ, զօրք, շքախումբ:

ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ

Տեսարանը ներկայացնում է մի մեծ բլուրի վրայ ընդարձակ հրապարակ:

Ձախ կողմը, անտառի առաջ, շքեղ վրան, դէպի բեմառաջ ծառի բուն: Այլ կողմը կանաչազարդ դաշտ: Մէջտեղ բեմի խորքում նեղ կամուրջ, որ ծղւած է աջից ձախ: Ձախ կողմից հոսող առուն կամրջի տակով գնում է բեմի խորքը: Հեռուն երևում է լեռնաշղթայ և երկինք: Հրապարակի վրայ մէջտեղ դրած է նստարան: Ձախ կողմից լսում է զանգի ձայն:

Տ Ե Ա Ի Լ 1.

ԿՐՕՆԱՒՈՐ, ԱՒԱԶԱԿ ԵՒ ԱՐԱՄԻԿ

ԱՐԱՄ.—(Սեւ երկար գանգուրներով, գիւղացու շորերով, ծառի քունի նստելով թագնւելով): Ահ, երբ տեսնում եմ այդ վարդապետին, զըզւանքս է գալիս. չըզիտեմ ինչու, ինձ դուր չեն գալիս նրա աչքերը:

ԿՐՕՆ.—(Եկաւ աջ կողմից վանականի շորով. նրան հետնւում է մի ասագակ. խօսում է շշուկով): Էյ, նայիր: Թող խումբը ցրւի անտառում. իմացար:

ԱՒԱԶ.—Իմացայ, խմբապետ:

ԿՐՕՆ.—(Յոյց տալով աջ). Նայիր ներքև: Տեսնո՞ւմ ես, այնտեղ է թագաւորի ամարանոցը: (Ձախ). Իսկ այնտեղ, բլուրի գագաթին վանքն է:

ԱՒԱԶ.—Այստեղերքը ես ճանաչում եմ հինգ մատերիս պէս:

ԿՐՕՆ.—Այդ լաւ է: Երբ թագաւորը գալիս է ինձ մօտ աղօթելու, սովորաբար քիչ նստում է այս նստարանի վրայ հանգստանալու: Հիմա իմացար բանը ինչու՞ն է:

ԱՒԱԶ.—Գիտեմ, խմբապետ: Այսօր դու ուզում ես փախցնես թագաւորի աղջկան, տանես հեռու երկիր և թանգ գնով ծախես:

ԱՐԱՄ.—(Կողմ): Ախ, անգուլթ գազաններ... ուրեմն սա աւագակապետ է եղել...

ԿՐՕՆ.—Սա... կարծես ձայն լսեցի: Զգոյշ: Այս պահականոցի մէջ պահապան է թագաւորի զօրականներից մէկը, չըլինի թէ լսի:

ԱԻԱԶ.—Մի վախէք, մենք մեր քաջ խմբապետի համար գլուխներս կըտանք:

ԿՐՕՆ.—Իսկ ես ձեր գլխին ոսկու անձրև կըտեղացնեմ: (Յոյց տալով մի փող): Երբ մի քանի անգամ կըփչեմ այս փողը, այդ նշան է, որ յարձակէք:

ԱԻԱԶ.—Նրա ձայնը մեզ ամենքիս լաւ ծանօթ է: (Լսեց զանգի ձայնը): Դէ: Ժամը հասաւ, դարան մտէք, արթուն կացէք: Գուցէ մեզ տեսնող կայ, ձեռքս համբուրիր:

ԱԻԱԶ.—Կեցցէ մեր խմբապետը (Ջերմեռանդութեամբ համբուրեց ձեռքը եւ փախաւ աջ):

ԱՐԱՄ.—(Առաջ գալով): Օրհնեան տէր, օրհնեան տէր, նա ով էր, նա ով էր:

ԿՐՕՆ.—(Առանց նրան նայելու ծանր ու ընդհատ): Ա, այդ դու ես, խենթուլիկ... որսորդ էր, որդի:

ԱՐԱՄ.—(Երան նմանեցնելով): Սուտ չես ասում, այդ երեւում էր նրա շորերից էլ: Փախչեմ, չըլինի թէ նրա նետը ինձ կպչի (Դիտմամբ թռչկոտելով փախչում է ծառի կոճղի ետեւը. այդ տրոփիւնի վրայ վրանից դուրս է գալիս աչք ու ունքը տրորելով զօրականը): Փառք Աստծոյ, դարթեցրի նրան քնից:

Տ Ե Ս Ի Լ 2.

ԿՐՕՆԱԻՈՐ, ԱՐԱՄԻԿ ԵՒ ԶՕՐԱԿԱՆ:

ԶՕՐ.—Էյ, կանգնիր:

ԿՐՕՆ.—Պատրաստ եմ, որդեակ:

ԶՕՐ.—Ձեռքերդ վեր:

ԿՐՕՆ.—(Հանդարտ փողը նստելով գցելով, ընդհատեցնում է ձեռքերը վեր): Կատարում եմ հրամանդ, որդի:

ԱՐԱՄ.—(Կողմ) Տեսէք ինչպէս կատու է ձեւանում:

ԶՕՐ.—Թշնամի ես, բարեկամ:

ԿՐՕՆ.—Բարեացակամ եւ ազօթարար մեր ամեն-ողորմած թագաւորի թանգազին կեանքի համար:

ԱՐԱՄ.—Ախ լիտի, սուտասան:

ԶՕՐ.—Մօտեցիր տեսնեմ:

ԿՐՕՆ.—(Մօտեցաւ): Ողջոյն քեզ, որդի:

ԶՕՐ.—Ո՞վ ես, ասա ինձ:

ԿՐՕՆ.—Մի խեղճ վանական:

ԶՕՐ.—Աստուած օգնական:

ԿՐՕՆ.—Աստուած պահապան:

ԶՕՐ.—Դէպ ո՞ւր այդպէս, սուրբ հայր:

ԿՐՕՆ.—Դէպի մենաստան... (Վերել նայելով սարսռեց):

ԶՕՐ.—Ի՞նչ... այն ով է գալիս: (Մինչ նըրանք նայում են վերել աջ կողմ, Արամիկ գողանում է փողը):

ԿՐՕՆ.—Երևի ճգնաւոր...

ԶՕՐ.—Ներիւր ինձ, սուրբ հայր: Ես նոր եմ նշանակւած... երևի դու վանահայրն ես:

ԿՐՕՆ.—Դու չես սխալւում:

ԶՕՐ.—Այսօր այնտեղ կըգան թագաւորը եւ իրա աղջիկը:

ԿՐՕՆ.—Իսկ թիկնապահների թիւը մեծ է լինելու:

ԶՕՐ.—Ոչ, սուրբ հայր:

ԿՐՕՆ.—Այս կողմերում ոչ մի երկիւղ չըկայ:

ԶՕՐ.—Եւ փառք Աստծոյ:

ԿՐՕՆ.—Յաւիտեանս ամէն: (Ուզում է գնայ):

ԶՕՐ.—(Համբուրում է նրա ձեռքը): Յիշիր մեղաւորիս քո աղօթքների մէջ:

ԱՐԱՄ.—Ինչ միամիտ ոչխարն է մեր զօրականը:

ԿՐՕՆ.—Մնաս բարով...

ԶՕՐ.—Երթաս բարով: (Մտնում է վրան):

ԿՐՕՆ.—(Կողմ)... Բաներս լաւ են գնում: (Գնաց կամուրջով դէպ ծախ: Մի վաճառական՝ մէջքին ընդ պատահում է նրան. կրօնաւորը խաշակնքում է եւ գնում ծախ):

ԱՐԱՄ.—(Մենակ): Ես Գարեջուկը չեմ, եթէ իսկոյն ձեր գլխին խռով չանեմ ձեր չար միտքը: (Ժածկեց ծախ կողմում):

Տ Ե Ս Ի Լ 3.

ԶՕՐԱԿԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

ԶՕՐ.—(Ելաւ վրանից): Էյ, ով ես:

ՎԱՃ.—(Իջնելով կամուրջից): Թագաւորի բարեկամ:

ԶՕՐ.—Ի՞նչ գործի տէր ես, ծերուկ:

ՎԱՃ.—Ոչ բարով շրջիկ վաճառական եմ:
Շրջում եմ աշխարհից աշխարհ:

ԶՕՐ.—Բա՞ղդ փնտրելու:

ՎԱՃ.—Ոչ. իմ վիշտը մեծ է... չեմ կարող
պատմել:

ԶՕՐ.—Վաճառականները սուտ ասող են լի-
նում: Քո վիշտը աւելի մեծ չի լինի, քան մեր
թագաւորինը:

ՎԱՃ.—Էհ. ո՞վ կայ աւելի բաղդաւոր, քան
թագաւորները:

ԶՕՐ.—Մի ասիլ այդպէս:

ՎԱՃ.—Ուրեմն երեւի մի անբաղդութիւն է
պատահել նրան:

ԶՕՐ.—Այո, ծերունի:

ՎԱՃ.—(Բերը դրեց զետնին): Պատմիր լը-
սենք:

ԶՕՐ.—Շատ տարի առաջ հէնց այստեղե-
րում աւագակները գողացան նրա միակ որդուն:
Թագունին չը կարողանալով ծանր վիշտը տանել,
հրաժարեց աշխարհից և վանք մտաւ. բայց շատ
չանցած մեռաւ խեղճը: Այն օրից թագաւորը և
իրա աղջիկը շարունակ սուգի մէջ են, և մենք
այլևս նրանց երեսին ժպիտ չենք տեսել:

ՎԱՃ.—Ասում են՝ բարի մարդ է թագաւորը,
առաքինի:

ԶՕՐ.—Ախ, ազնիւ, ողորմած և մարդասէր:

ՎԱՃ.—Իսկ աղջիկը

ԶՕՐ.—Ինքը մի հրեշտակ: Էհ. պատմիր քո
մասին:

ՎԱՃ.—Եղել եմ Աթէնք, Նինուէ, Բաբելոն,
Կարթագէն, Հռոմ: Եւ ունեմ մետաքս, թաւիշ
ու կերպաս, աւուրք պատւական. թէ նրանք
տեսնեն խիստ կուրախանան:

ԶՕՐ.—Գնա արքունիք, տա՛ր քո ապրանքը.
քեզ լաւ գին կըտան, մեծ վաստակ կ'առնես:

ՎԱՃ.—Աստուած թուրդ հատու անի, ազ-
նիւ գորական: Էհ, մնաս բարով (Գնաց աջ):

ԶՕՐ.—Երթաս բարով: (Եկաւ Արամիկ ծախ
կողմից, փողը ուսից կախած):

Տ Ե Ս Ի Լ 4.

ԶՕՐԱՊԵՏ ԵՒ ԱՐԱՄԻԿ.

ԱՐԱՄ.—Քեռի, քեռի... Աստուած բարի լոյս...

ԶՕՐ.—Ա. այդ դձեւ ես, խենթ Գարրեջուկ...
Ասա «քարի երեկոյ», վասնզի հիմա առաւօտ չի,
այլ երեկոյ: Լսեցիր, երեկոյի զանգը նոր տւին.

ԱՐԱՄ.—Սխալ ես. առաւօտ է, դու ինքդ
նոր զարթնեցիր:

ԶՕՐ.—Չը համարձակես ինձ ծաղրել, թէ
չէ լեզուդ կը կտրեմ: Երեկոյ է, և վանահայրն
էլ գնաց աղօթքի:

ԱՐԱՄ.—Խռով կենայ նրա գլխին ժամ պա-
տարագ, Տէր ողորմեա:

ԶՕՐ.—Ախ, դու յիմարագլուխ, ոչ ասածդ ես
հասկանում, ոչ խօսածդ:

ԱՐԱՄ.—Իսկ դու լսածդ: Ես քեզ բան էի
խնդրել, ասացիր թագաւորին:

ԶՕՐ.—Ոչ, ոչ, թագաւորին դեռ չեմ տեսել:

ԱՐԱՄ.—(Տնազելով նրան) «Ոչ ոչ, թագա-
ւորին դեռ չեմ տեսել»: Վահ, ինչ սուտասան-
ներն են լինում այդ գլխներին ձիու պոչ կապած-
ները... (Փողկր):

ԶՕՐ.—Դէ հեռացիր այստեղից... թագաւորն
է գալիս... կորիք:

ԱՐԱՄ.—Իսկի էլ չեմ հեռանալու: Ես պէտք
է խօսեմ նրա հետ:

ԶՕՐ.—(Ժիծաղով): Ի՞նչ պէտք է խօսես, խե-
լառ:

ԱՐԱՄ.—Այն ես գիտեմ, ինչ կը խօսեմ.
պրծաւ գնաց: (Լսեցին ըոժոժների ծայներ):

ԶՕՐ.—Դէ շուտ հեռացիր, կորիք այստեղից:

ԱՐԱՄ.—Նա ո՞վ է, որ ձիուց իջնելիս երա-
սանակը բռնեցին:

ԶՕՐ.—Ինքը թագաւորն է, հեռացիր:

ԱՐԱՄ.—Իսկ այն աղջիկը: Ձեռքով է շի-
նած, թէ հէնց իսկական հրեշտակ է:

ԶՕՐ.—Այ տղայ դու դեռ այստեղ ես, թէ
կամենում ես, որ քո պատճառով ինձ էլ կորց-
նեն: (Ողորդեց իրան): Կորիք, ասում եմ է:

ԱՐԱՄ.—Մի վախիլ, քեռի... (Բարձրացաւ
ծառի ընի վրայ: Թագաւորը շքախմբով Մանէի

հետ եկաւ աջ կողմից: Զօրականը թուրը մերկացրեց եւ ըննեց առաջին, աշխատելով նստելու ծածկել Արամիկին: Թագաւորը նստեց):

Տ ե ս ի լ 5.

ԶՕՐԱԿԱՆ, ԱՐԱՄԻԿ, ԹԱԳԱՒՈՐ, ՄԱՆԷ ԵՒ ԹԻԿՆԱՊԱՀՆԵՐ:

ԱՐԱՄ.—(Բարձրացրեց մատը): Թագաւորն ապրած կենայ:

ԶՕՐ.—(Նոյն դիրքով): Այ տղայ, ի՞նչ ես ձայնդ բարձրացնում... կտրի ձայնդ... անխելք:

ՄԱՆԷ.—Հայրիկ, տես տես... ո՞վ է այն գիւղացի տղան:

ԹԱԳ.—Ո՞վ է այդ տղան:

ԶՕՐ.—Զերդ մեծութիւն, սա մի խենթութիւն անտէր երեխայ է, քանի որ է թափառում է այս կողմերում:

ԹԱԳ.—Մի արգելէք նրան: (Զօրականը քաշեց Արամիկի առաջից): Ի՞նչ ես կամենում, տղայ: Խօսի՞ր տեսնեմ:

ԱՐԱՄ.—Բարեւ աջողում, Աստծու բարին, գալդ բարի, ի՞նչ բարիդ հարցնենք:

ԶՕՐ.—(Նորից հին տեղում կանգնելով). Այ տղայ, մի խայտառակի մեզ:

ՄԱՆԷ.—Հայրիկ, ինչո՞ւ ես արգելում նրան:

ԹԱԳ.—Ոչինչ, ոչինչ, զօրապետ: (Զօրականը հեռացաւ): Վայր իջի՛ր, փոքրիկ: (Արամիկը իջաւ): Առաջ եկ: (Արամիկը եկաւ եւ գլուխ տեց): այդպէս, այդպէս, մի շփոթւի՛ր:

ԱՐԱՄ.—Բարեւ տեսանք, քոյրիկ: Տաքից թըշերդ կարմրել ես: Ես շատ լաւ եմ, դու լաւ ես:

ՄԱՆԷ.—(Ժպտալով): Շնորհակալ եմ, աղնիւ պատանի: Անունդ ի՞նչ է:

ԱՐԱՄ.—Իմ անունս Գարրեշուկ է, քո անունդ ի՞նչ է:

ՄԱՆԷ.—(Ժիծաղով). Մանէ:

ԱՐԱՄ.—(Յանկարծ ինչ որ յիշելով). Մանէ...

ՄԱՆԷ.—Այո, Մանէ: Հայրիկ, ես վախենում եմ: Ի՞նչ պատահեց Գարրեշուկին:

ԹԱԳ.—Գարրեշուկ, ի՞նչ պատահեց քեզ:

ԱՐԱՄ.—Ոչինչ... ըմ... ոչինչ:

ՄԱՆԷ.—Երեւի դու մի բան յիշեցիր:

ԱՐԱՄ.—Այո... ես յիշեցի մի երազ... մի հրաշալի երազ...

ԹԱԳ.—Պատմի՛ր լսենք:

ԱՐԱՄ.—Մի անգամ երազում մի թագաւոր ինձ նստեցրել էր իր ծնկան:

ԹԱԳ.—Թագաւոր:

ԱՐԱՄ.—Այո, քեզ խիստ նման, բայց նա երիտասարդ էր...

ԹԱԳ.—Այո, սիրելիս, ամեն մի բոլէն մեզ ծերութիւն է բերում: Յետո՞յ:

ԱՐԱՄ.—Յետոյ նրա մօտ կանգնած էր մի կին, մի շատ գեղեցիկ երեխայ ձեռքին:

ՄԱՆԷ.—Նա երեւի տեսել է մեր պատկերը...

ԱՐԱՄ.—Յետոյ շատ մեծամեծներ, խնճոյք, զօրախաղ, երաժշտութիւն, որսկան շներ, որսորդներ, և այլ շատ բաներ: Ասաւած վկայ, ճշմարիտ եմ ասում... օ, քաղցր երազ...

ԹԱԳ.—Ինչե՛ր է խօսում այդ տղան:

ԶՕՐ.—Նա մի խենթ է, տէր թագաւոր, նըրան այդպիսի բաներ շատ է պատահում:

ԱՐԱՄ.—Դու նրան մի հաւատալ: (Յոյց տեց ծակատը) Նա ինքը ասիւք... ամեն թուկից փախածի հաւատացող և շատ էլ ճերմակ սուտեր փչողներից է...

ԹԱԳ.— Սա: (Զօրականը քարկացած շրթնակները կոծողով է):

ԱՐԱՄ.—Քանիցս խնդրել եմ, որ ուզում եմ քո մօտ ծառայութեան մտնեմ, բայց նա միշտ ինձ խաբում է, (նմանեցնելով նրան) «ոչ ոչ, դեռ թագաւորին չեմ տեսել»: Ը՛հ, ի՞նչ ես պնդեցիք կոծողով. չի ամաչում, դեռ ծիծաղում է: Ի՞նչ է, կարծում ես քեզից վառ կը ծառայեմ նրան: Թող մէկ ընդունի, տես ինչեր կասեմ նրան:

ՄԱՆԷ.—Հայրիկ, թող Գարրեշուկը մեզ մօտ լինի միշտ:

ԹԱԳ.—Թող քո կամքդ լինի, զաւակս: Տարէ՛ք այս պատանու զգեստը փոխէ՛ք:

ԱՐԱՄ.—Իսկ դուք գէպ ո՞ւր պիտի շնորհ տանէք:

ԹԱԳ.—Դէպի վանք:

ԱՐԱՄ.—Մի գնաք, օ, մի գնաք: Ես ձեզ արգելում եմ, ես ձեզ չեմ թողնի:

ՄԱՆԷ.—Մենք շուտով կը վերադառնանք:

ԱՐԱՄ.—Ոչ, ոչ. լսեցէք ինձ, աղաչում եմ... մի գնաք... այստեղ գաղտնիք կայ:

ՄԱՆԷ.—Հայրիկ, նայիր նրա աչքերին, նա լաց է լինում... տես ինչպէս է խնդրում... լսենք նրա աղաչանքը:

ԹԱԳ.—Երբեմն զարմանալի նախազգացումն են ունենում երեխաները: Ասա, ի՞նչ գիտես:

ԱՐԱՄ.—Դուք շրջապատւած էք աւազակ-ներով:

ԹԱԳ.—Ինչպէս, այստեղ...

ԱՐԱՄ.—Այո, նրանք դարան են մտել, ձեր շուրջը պատել...

ԹԱԳ.—Էյ, զօրական, ի՞նչ եմ լսում ես... մինչև երբ այսպէս:

ՉՕՐ.—Նա զառանցում է, տէր թագաւոր:

ԱՐԱՄ.—Լռի՛ր միամիտ քեռի: Այն վանա-կանը, որ քեզ հետ խօսեց, աւազակապետ է: Նա կամենում է գողանալ Մանէին. ահա նրա փողը, եթէ նա փչէր, իսկոյն պէտք է ամեն կողմից յարձակէին ձեր վրայ:

ԹԱԳ.—Բայց որտեղից ընկաւ այդ փողը քո ձեռքը:

ԱՐԱՄ.—Ես գողացայ:

ԹԱԳ.—Տեսնեմ (առաւ փողը նայեց): Սա իմ Բանդօ իշխանիս փողն է, ես եմ նւիրել նրան: Անշուշտ այստեղ մի մեծ գաղտնիք է թաղնւած: Էյ, զօրականներ, նրա բերանով խօսում է ինքը ճշմարտութիւնը: Իսկոյն աւելացրէք զինւորների թիւը, յետոյ փչեցէք և երբ յարձակեն, բռնո-տեցէք բոլորին: Վազէք, բերէք վանականին ար-քունիք: (Զօրականը երկու մարդով վազեցին կամուրջով ծախ):

ՄԱՆԷ.—Գարբեջուկ... ինձանից մի հեռանալ:

ԹԱԳ.—Դէպի արքունիք: (Երաժշտութիւն, ամենքը գնում են աջ):

Վ Ա Ր Ա Գ Ո Յ Ր

Բ. ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ

Տեսարանը ներկայացնում է լայն ծառուղի:

Մէջտեղ թագաւորի պալատի սիւնազարդ տերրասը: Լսում է երաժշտութիւն, յետոյ վաճառականի հա-ռաչի ձայնը. թագաւորին շանով երաժշտութիւնը լռում է:

Տ Ե Ս Ի Լ 1.

ԹԱԳԱՒՈՐ, ՄԱՆԷ, ՇՔԱՆՈՒՄԲ, ՅԵՏՈՅ ՎԱՃԱ-ՌԱԿԱՆ ԱԶ ԿՈՂՄԻՅ:

ՎԱՃ.—(Գզգզած, թալանւած ընկնում է թագաւորի ոտները): Տէր թագաւոր, խնայե-ցէ՛ք ծերութեանս, օգնեցէ՛ք թշուախս: Հէնց այստեղ, ձեր մեծութեան ամարանոցի մօտ, իս-կոյն կողոպտեցին ինձ աւազակները և տարին իմ բոլոր հարստութիւնը:

ԹԱԳ.—Վեր կաց ոտքի, խեղճ ծերունի: Դու կորցրածիդ արժէքը կըստանաս, վասնզի եկել ես այն բոլորին, երբ Մանէիս կեանքը վտանգից է ազատել:

ՎԱՃ.—Շնորհակալ եմ, բարի թագաւոր...

ԹԱԳ.—Դու այստեղի վաճառական ես:

ՎԱՃ.—Ոչ, ձերդ մեծութիւն: Ես այս կող-մերում եկել եմ փնտրելու իմ որդուն:

ԹԱԳ.—Քո որդուն:

ՎԱՃ.—Այո, գեղանի, սիրուն իմ միակ որ-դուն, որ թողել է հայրական հարուստ տունը և փախել:

ԹԱԳ.—Աղօթի՛ր ինձ պէս: Ես էլ եմ քեզ պէս, կորցրել որդուս: Ահ, իմ թագաւորութեան կէսը կըտայի, թէ որ գտնէի իմ Արամիկին: Շատ փնտրեցի. աշխարհի ամեն կողմ սուրհանդակներ ուղարկեցի, ոչ մի տեղ չըգտան: Դու կորցրել ես միայն որդուդ, իսկ ես թագուհուս էլ հետը:

ՎԱՃ.—Երբ իմ թագաւորի վիշաք մեծ է քան իմը, ապա ես կըլռեմ: Ես այլ ևս այդ մա-սին չեմ համարձակւի բերանս բացել:

ԹԱԳ.—Այո, վճռեցի միշտ աղօթել, որ մո-ռանամ, բայց... չի... մոռացւում:

ՎԱՃ.—Կարծում էի ծերութեանս յենարանը կըլինի:

ՄԱՆԷ.—Հապա ինչո՞ւ փախաւ: Դու նրան ծեծում էիր:

ՎԱՃ.—Ախ, ոչ. նազելի արքայադուստր: Նա չըկարողացաւ տանել իմ քնքշութիւնները:

ՄԱՆԷ.—Ինչպէ՞ս. քնքշութիւնները:

ՎԱՃ.—Այո: Ես նրան պահում էի աչքիս լոյսի պէս, իսկ նա սիրում էր նժոյգ ու արկած, նետ, աղեղ, կապարճ:

ԹԱԳ.—Հմ. ճիշտ իմ որդու նման: Նա էլ էր աշխոյժ, ճարպիկ, չարաճճի:

ՄԱՆԷ.—Ծերուկ, քո որդուդ անունը ի՞նչ էր:

ՎԱՃ.—(Ժպտալով): Հմ... շատ սիրելուցս, կատակով Գարրեջուկ կըկոչէի:

ՄԱՆԷ.—Գարրեջուկ...: Այստեղ կայ մի Գարրեջուկ:

ՎԱՃ.—Ո՛ւր է նա, ո՛ւր է, Աստծոյ սիրուն. գուցէ հէնց նա իմ որդին է:

ՄԱՆԷ.—Նրան տարին նոր զգեստ հագցնելու... Հայրիկ, ինչքան սա պիտի ուրախանայ, եթէ որ նա սրա որդին է: Նա մի փոքր խենթուիկ է, այո:

ՎԱՃ.—Օ, ոչ. խելքի ծով է նա. միայն կատակասէր է և ուզած բոլորին ձեռնում է թէ խենթ, թէ ապուշ: (Աչից մ'տնում է Արամիկ արքայավայել հագնւած եւ վաճառականի կապոցը մէկի շալակը տւած):

Տ Ե Ս Ի Լ 2.

ԹԱԳԱՌՈՐ, ՄԱՆԷ, ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ, ԱՐԱՄԻԿ ԵՒ ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՆՆԵՐ:

ԱՐԱՄ.—Տէր թագաւոր, փողը փչեցի և բոլոր աւագակները ոչխարի նման թափւեցին մեր գայլերի ձեռքը: Այս կապոցն էլ տեսնես ո՞ր վաճառականիցն են գողացել: Ի՞նչու ես ժպտում, Մանէ... շորերս վաճառ են նստում վրաս: (Պըտըտում է տեղում):

ԹԱԳ.—Վաճառական, չըլինի՞ քոնն է այդ ապրանքը: (Վաճառականը չորեց նայելով): Բայց դու, չարաճճի Գարրեջուկ, նախ այս կողմ նայիր: Ասա, ճանաչում ես այդ ծերուկին:

ԱՐԱՄ.—(Նայեց եւ ապշեց): Հայրիկ...

ՎԱՃ.—(Թուաւ ոտքի, գրկեց)... Գարրեջուկ, իմ թանգազին զաւակ...

ԱՐԱՄ.—(Ժածուկ)... Հայրիկ... ներքի ինձ, որ փախել եմ...

ՄԱՆԷ.—Հայրիկ, դու դարձեալ լաց ես լինում: (Փաթաթում են հօր հետ):

ԹԱԳ.—Ախ իմ քաղցրիկ Մանէ, լինելու է արդեօք մի այսպիսի բախտաւոր օր էլ ինձ համար, որ գտնեմ եղբորդ... որ ես էլ կարօտով գրկեմ և մէկ միտթարւեմ:

ՄԱՆԷ.—Գուցէ Աստուած լսի մեր աղօթքը...

ԱՐԱՄ.—(Ժածուկ): Բայց սա ի՞նչ է քո դրուժինը:

ՎԱՃ.—Այդ մասին դու յետոյ կիմանաս: Պատմիր, այդ ի՞նչ շորեր է, ինչպէ՞ս արժանանացար այդ փառքին:

ԱՐԱՄ.—Սուս, դու էլ այդ մասին յետոյ կիմանաս:

ԹԱԳ.—Էհ, ինչո՞ւ չուրախանայ թագաւորը, երբ նրա հպատակներին մէկը այսպէս երջանիկ է: Հնչեցէք փողերը, կանչեցէք, թող պարեն գուսաններ, պարողներ:

(Միջանկեալ: Երաժշտութիւն, պար: Յետոյ Զօրականը կապոտած քերում է կրօնատորին: Երաժշտութիւնը լռում է):

Տ Ե Ս Ի Լ 3.

ԹԱԳԱՌՈՐ, ՄԱՆԷ, ԱՐԱՄԻԿ, ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ, ԿՐՕՆԱՌՈՐ, ԶՕՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՔ:

ԶՕՐ.—Տէր թագաւոր. այդ պատանին ճշմարիտ էր ասում: (Յոյց տւեց մի սուր): Ես այս թուրը հանեցի այս հայր սուրբի զղանցքի տակից:

ԱՐԱՄ.—Ա՛, տեսա՞ր. իսկ դու ինձ խենթուիկ էիր կոչում:

ԹԱԳ.—Ինչպէ՞ս, այդ ճշմարիտ է... խօսիր, ո՞վ մարդ:

ԿՐՕՆ.—(Զորեց): Տէր արքայ, ներքի մոլորւածիս...: Ես ամեն ինչ կատարում էի չար ոգիների հրամանով:

ԱՐԱՄ.—Կամենում ես փչել քո փողը. առ փչի՛ր՝ տի՛ւ տի՛ւ: Սրա շորերը շատ լայն է, թագաւոր, և դեռ Աստուած գիտէ ինչեր կան մէջը թաքցրած: Այնպէս չէ՞, տէր մամա:

ԹԱԳ.—*Խոստովանիր թշւառական, միայն
այդ յանցանքն ես գործել, թէ էլ ուրիշները:*

ԿՐՕՆ.—*Օ, բարի թագաւոր... հրամայիր քաշ
տալ ինձ: Ես տեսնում եմ ինձ թողութիւն չըկայ:*

ՎԱՃ.—*(Յանկարծ) Ա...:*

ԹԱԳ.—*Ի՞նչ պատահեց քեզ...*

ՎԱՃ.—*Տէր թագաւոր, ես ճանաչեցի այս
աւագակին, Գարրեշուկին սա է ինձ ծախել:*

ԹԱԳ.—*Ծախել: Ինչպէս: Դու սրան գնել
ես: Ուրեմն սա քո հարազատ որդին չէ:*

ՎԱՃ.—*Ախ, թէն հարազատից բիւր անգամ
սիրելի... բայց ես նրան գնել եմ...*

ԹԱԳ.—*էյ, խոստովանիր, ի՞նչ է ասում այդ
մարդը:*

ԿՐՕՆ.—*Զուտ ճշմարտութիւն:*

ԹԱԳ.—*Ուրեմն ո՞վ է այդ հրեշտականման
տղան:*

ԿՐՕՆ.—*Նա քո որդին է...*

ԹԱԳ.—*Ա... ա... (Իրարանցումն, յուզումն,
լաց... Մանէ, թագաւոր, Արամիկ փաթաթում
են իրար): Արամիկ, Արամիկ... օ, իմ քաղցրիկ
որդի... ա, ա...*

ԱՐԱՄ.—*Ուրեմն իմ իսկական անունը Ա-
րամիկ է:*

ՄԱՆԷ.—*Ոչ, ոչ... չեմ ուզում, ես քեզ միշտ
Գարրեշուկ եմ կոչելու:*

ԱՐԱՄ.—*Ուրեմն դու իմ քոյրն ես, Մանէ:
Դու իմ հայրը, թագաւոր:*

ԹԱԳ.—*Օ, իմ քաղցրիկ որդի... ինչպէս չը-
կարողացայ քեզ ճանաչել: Աւագակ, լսիր դա-
տալձիւղ: Ես այնքան երջանիկ եմ, այնքան
յուզւած, որ չեմ կամենում քեզ պատժել... կա-
րող ես ոտքի կանգնել, գնալ, հեռանալ, դու ա-
զատ ես:*

ԱՐԱՄ.—*Ապա ո՞ւր է իմ մայրը:*

ԹԱԳ.—*(Չեղբը աչքերին տանելով): Աւագ,
նա չըկայ, որ տեսնի այս ուրախութիւնը: Աւա-
գակ, դու դեռ ասելիք ունես:*

ԿՐՕՆ.—*Տէր արքայ, մի նայիր ինձ այդպի-
սի աչքերով, որոնց մէջ արտասուք եմ նշմա-
րում... թոյլ տուր սրբեմ այդ արցունքներդ:*

ԹԱԳ.—*Օ... երբէք չես կարող:*

ԿՐՕՆ.—*Կարող եմ: Ա՛ռ այս բանալին: Այն-
տեղ, վանքի ներքնատան... թագուհին մեռած չէ:*

ԹԱԳ.—*Ի՞նչ է ասում այս մարդը: Երանգ է
թէ հրաշք:*

ԿՐՕՆ.—*Զուտ իրականութիւն:*

ԹԱԳ.—*Վաղէք... բերէք իմ թագուհուն
(Երկու հոգի առնում են ըանալին եւ վազում
ծախ կողմ): Պատմիր, ով մարդ. ինչո՞ւ արիր ինձ
այդքան վատութիւն:*

ԿՐՕՆ.—*Թագաւոր, դու նւիրեցիր ինձ իմ
կեանքը, երկի այդ իմ բազմաթիւ ծառայու-
թեանցս փոխարէն քեզ և հայրենիքին:*

ԹԱԳ.—*Ո՞վ ես դու:*

ԿՐՕՆ.—*Ես քո զօրապետն եմ, Բանդօ իշխանը:*

ԹԱԳ.—*Իմ քաջ Բանդօ իշխանը... Բայց չէ՞
որ որսում քեզ պատառոտել են դադանները:*

ԿՐՕՆ.—*Ոչ, չեմ նախանշելի դէմ պատե-
րագմից յետոյ, երբ յաղթանակով եկայ մայրա-
քաղաք, փառքից կուրացած չար միտք յղացայ,
քո թագը խեմ, թագաւոր դառնամ: Թագուհին
չըհամաձայնեց ինձ հետ գլուխ բերել դաւադրու-
թիւնը: Իսկ ես վախենալով քո պատժից, փա-
խայ և լուր տարածել տւի, որ որսում ինձ
կերել են դադանները: Յետոյ խուժք կազմեցի,
որդուդ գողացայ, որ նրանով գրաւեմ թագու-
հուն, բայց նա դարձեալ չըկամեցաւ և ես ծա-
խեցի որդուդ Տիգրիսի ափին, այս վաճառականին:*

ԹԱԳ.—*Իմ անգին թագուհի:*

ԿՐՕՆ.—*Յետոյ ես ծպտեալ վանք մտայ,
կրօնաւոր դարձայ: Թագուհին եկաւ աղօթելու,
ես նրան դեզ տւի և նա քուն մտաւ: Բայց
դամբարանի մէջ, ուր որպէս թէ ամփոփեցիք նը-
րան իբր մեռեալ, ես ուշքի բերի նրան և մինչ
այսօր պահում եմ նրան փակւած:*

ԹԱԳ.—*Ինչո՞ւ համար, ով անգութ մարդ.
միթէ՞ քեզ համար քիչ էր այն փառքը, որ պե-
տութեանս մէջ ամենից սիրելին էիր... ինչո՞ւ
համար...*

ԿՐՕՆ.—*Որովհետեւ նա մերժեց հետս միա-
նալ և քեզ սպանել: Ահա և թագուհին: (Մինչ
ամենքը նայում են ծախ՝ ինչպէս ուղեւորների հետ
զաւիս է թագուհին, նա ոտքի է կանգնում եւ
փախչում աջ):*

ԹԱԳ.—Օ՛, ես այս չափազանց երջանկու-
թիւնից կըմեռնեմ իսկոյն: Մայր, մայր, զրկի՛ր
զաւակներիդ... զրկի՛ր և ինձ իմ բազմաշարար
առաքինի Թագուհիս: (Գրկախառնութիւններ, զար-
մացք եւ հիացական կոչեր. ումանք սրբում են
աչքերը):

ՄԱՆԷ.—Կեցցէ՛ իմ եղբայր Գարեշուկը...

ԹԱԳ.—Այո, այո. այդ բոլորը նրա շնորհիւ
կատարեց...

ԱՐԱՄ.—Ոչ: Աստուած ամենատես չըկամե-
ցաւ ծածկած մնայ մարդկանց չարութիւնը, նա
չըկամեցաւ վիրաւորած մեան անմեղ սրտերը:
Սա նրա հրաշքն էր: Մայր, հայր, ժողովուրդ,
փառաբանենք նրա անունը: (Ամենքը շօքեցին):

Ա. դ օ ք ֆ

Սքանչելի հրաշքով մեզ զարմացրիր,

Մեր հառաչանք, մեր աղերսանք անտես չարիւր.

Սրբեցիր դու արտասուքը մեր աչերից

Եւ հեռացրիր ծանր վիշտը մեր սրտերից:

(Ոտքի կանգնեցին):

ԹԱԳ.—Ազատութիւն է պարգևում Թագա-
ւորը իր երկրի բոլոր բանտարկեալներին, բա-
ցեցէ՛ք բոլոր բանտերի դռները: Բացեցէ՛ք բոլոր
շտեմարանները և առատ հաց բաժանեցէ՛ք բոլոր
չքաւորներին: Կեցցէ՛ իմ Թագաժառանգը, կեցցէ՛
Թագուհիս: (Երջանկով թիւն, ուռայ, կեցցէ՛ն):

ԱՄԵՆՔԸ.—Կեցցէ՛ և Թագաւորը:

(Երաժշտութիւն):

Վ Ա Ր Ա Գ Ո Յ Ր

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0395526

1883 Երեսնամեակ Ադրիորի 1912

Բացված է 1912 թ. բաժանորդագրութիւնը

XXX
ՏԱՐԻ

ԱՂԲԻԻՐ եւ ՏԱՐԱԶ

XXIII
ՏԱՐԻ

Պ Ա Տ Կ Ե Ր Ա Ջ Ա Ր Դ Ն Ա Ն Դ Ե Ս Ն Ե Ր Ի

Հրատարակում են ձոխ, բազմաբովանդակ, մասնակցութեամբ մեր և եւրոպական յայտնի գրականագէտներին, մանկավարժներին և արւեստագէտներին:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԸ ՍՏԱՆՈՒՄ ԵՆ.

- I. ԱՂԲԻԻՐ պատկերազարդ ամսագիրը «ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ» յաւելւածով:
- II. ՏԱՐԱԶ պատկերազարդ հանդէսը «ԹԱՏՐՈՆ և ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ» յաւելւածով:
- III. ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ ամսաթերթը:
- IV. ԱՂԲԻԻՐԻ ԱԿՈՒՆՔ Վ և ՎԻ պրակներ:
- V. ՕՐԱՑՈՅՑ-ԱԼՄԱՆԱԽ 1913 թ.
- VI. ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ:
- VII. ԿՈՆԴԱԿԻ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄԸ ԳԻՒՂՈՒՄ, բազմադոյն հրաշադեղ պատկեր, պատրաստւած Եւրոպայում:
- VIII. Հայոց ապագայ ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ մեծագիր պատկերը:
- IX. MONA LISA (Ջիոկոնդա) Լուվրի մուգէից գողացւած տիեզերահռչակ հիասքանչ նկարի իսկական պատճէնը, հոյակապ զարդ ամենափարթամ դանդի:
- X. Մեծն Նապօլէօն I և հայոց Լևոն վերջին թագաւոր:
- XI. Նապօլէօն Բօնապարտի մանկութիւնը պատկերներով:
- XII. ԵՐԵՄՆԱՄԵԱՅ ԱՂԲԻԻՐԸ, souvenir.

Այս բոլորի տարեկան բաժանորդագինը
10 ռ., արտասահմ. 18 ռ. կամ 50 ֆր.

Դպրոցական աշակերտների համար

Ադրիւր տարեկան 2 ռ. Առանց յաւելւածների 1 ռ.

ԱՂԲԻԻՐ և ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ տարեկան 3 ռ.

ԱՂԲԻԻՐ, ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ և ՏԱՐԱԶ առանց յաւելւածների, պրէմիաների և թատրոն երաժշտութեան տարեկան 4 ռ.

Ադրիւր, Առողջապահ, Տաղազ, բոլոր յաւելւածներով եւ պրէմիաներով 5 ռ. (արտասահման 10 ռ.)

Ապառիկ և մաս-մաս բաժանորդագրութիւն չի ընդունւում:

Հասցէն՝ Тифлис, Редакция „АГБЮР“ կամ „ТАРАЗ“.

Tiflis, (Caucase) Direction Agbür կամ Taraz.

Խմբագիր-հրատարակիչ՝ ՏԻԴՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ.

6165